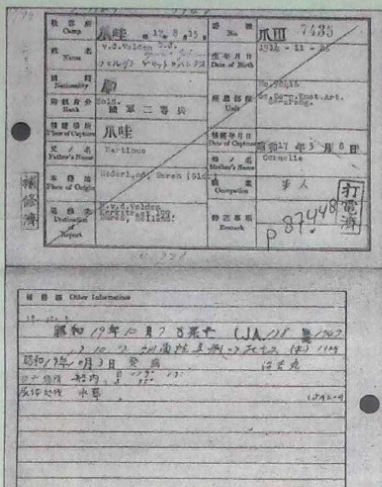

Over Leven in de Betuwe 1940 - 1945

BUREN - Wie zijn toch die oorlogsslachtoffers uit de woonkernen van de Gemeente Buren die jaarlijks op 4 mei worden herdacht? Richard van de Velde uit Beusichem stoorde zich dermate aan het ontbreken van informatie op de diverse oorlogsmonumenten, dat hij een jaarlang op intensieve speurtocht ging in archieven. Wie waren ze en hoe kwamen ze om het leven? Hij doorkruiste de West-Betuwe van Kapel-Avezaath tot aan de Marspolder bij Lienden op zoek naar getuigen en/of nabestaanden. Resultaat is dat via zijn website meer dan vijftig, meestal vergeten, slachtoffers een gezicht hebben gekregen.

Japanse kampkaart.

Marthinus Paulus van der Velden samen met zijn vrouw op Sulawesi.

De rouwkaart van Van der Velden.

Gemeente Buren kent eindelijk haar doden

„Vreemd dat het 65 jaar geduurd heeft, voordat de meeste van deze slachtoffers een digitaal erfbetoon krijgen,” vertelt de 55-jarige Van de Velde, docent Nederlands aan O.R.S. Lek en Linge te Culemborg. „Ik wil gewoon niet dat deze mensen en hun verhalen vergeten worden. Het is toch bizar dat er in Nederland nog steeds kransen worden gelegd bij oorlogsmonumenten, terwijl de meeste aanwezigen niet eens weten wie er precies herdacht worden.”

Van de Velde heeft de laatste zeven jaar veel expertise op het gebied van naspeuringen opgedaan. In 2009 zag zijn website www.oorlogsslachtoffersculemborg.nl officieel het licht. Daarvoor had hij ook al de geschiedenis van de Prinses Irene Brigade tijdens de Tweede Wereldoorlog in kaart gebracht, wat resulteerde in de officieel erkende website www.prinsesirenebrigade.nl. Zijn vader maakte in de oorlogsdagen als lid van de verkennerseenheid (Recce) deel uit van deze roemruchte Brigade. Op deze website zijn o.a. vrijwel alle burger- en militaire slachtoffers van voor, tijdens en na de veldtocht opgespoord en letterlijk in beeld gebracht.

De afgelopen twee jaar was Richard tevens de initiator van de onthulling van twee plaquettes voor gesneuvelde Irene Brigadisten in Boven-Leeuwen en St-Joris-Winge te België. Ook hiervoor heeft hij nabestaanden van deze slachtoffers in binnen- en buitenland weten te traceren.

De Tweede Wereldoorlog heeft ook op de geschiedenis van alle woonkernen van de gemeente Buren een tragisch stempel gedrukt. De terreur van de Duitse bezetting liet niet alleen tijdens, maar ook na de jaren '40-'45 littekens na bij iedereen die (een deel van) de oorlog heeft meegemaakt. „Ik voel me soms net een medewerker van het tv-programma Spoorloos. Het is toch zeer aangrijpend dat je nabestaanden na 65 jaar nog mag vertellen hoe hun familielid precies is omgekomen. Bij veel gesprekken die ik voer, worden regelmatig traantjes weggepikt en niet alleen door de familie”, zegt Van de Velde.

Niet alleen de joodse (oud-) inwoners uit Lienden werden slachtoffer van het „nazi-geweld”, ook vonden vele andere inwoners uit de (deel-)gemeente(n) de dood: door beschietingen op het dorp, op zee op koopvaardij- of marineschepen, op de slagvelden, door executies of door uitputting en honger in diverse concentratiekampen in Europa of Azië. Ook komen gesneuvelde geallieerde militairen en crews van hier gecrashte vliegtuigen uitgebreid aan bod. Een apart hoofdstuk is gewijd aan omgekomen Indiegangers uit de periode 1945-1949.

Van de Velde vervolgt: „Laatst kwam ik erachter dat oud-KNIL-militair Gerrit van der Velden uit Buren nooit meer was teruggekeerd uit 'de Oost'.

Na enig speurwerk traceerde ik nog een 83-jarige familielid van hem in Buurmalsen. Zij vertelde mij dat het inderdaad haar zwager betrof. Na de oorlog kregen zijn ouders via het Ministerie van Defensie via een simpel briefje te horen dat hij was overleden. Details daarover kregen zij nimmer te weten. Ze had nog een foto van Gerrit in de gang hangen en wist me nog te vertellen dat hij met een inlandse was getrouwd en een zoon had. Met die summier gegevens ben ik aan de slag gegaan. Via de SAIP in Heerlen kwam ik achter de gegevens van zijn precieze plaats van overlijden en de namen van zijn vrouw en zoon. Het bleek dat zijn vrouw Silanno heette en was geboren nabij Ambon. Via internet heb ik op dat eiland contact gezocht met naamgenoten. Na drie weken kreeg ik ineens een enthousiast mailtje, via de Democratische partij uit Djakarta, van een familielid. Het bleek dat de vrouw van Gerrit al jaren geleden was overleden, maar dat haar zoon nog leefde in een kleine kampong op Sulawesi. Via Facebook kreeg ik de volgende dag al foto's van deze Marinus Paulus van der Velden aangeleverd met de vermelding dat de beste man helemaal in de wolken was dat hij nog familie had in Nederland. Het bleek dat verre familieleden van hem uit Vaassen vroeger wel eens namens hem in Buren hadden gespeurd, maar nooit iets hadden kunnen vinden. Ik spoedde mij met deze gegevens weer naar mevrouw Van der Velden in Buurmalsen en kon haar vertellen dat Gerrit na een lange zwerftocht langs vele Japanse dwangarbeiderskampen in de archipel, tenslotte aan boord van de Maros Maru een zeemannsgraf had gekregen. Een kopie van een Japanse kampkaart gaf aan dat de doodsoorzaak dysenterie was geweest. Toen ik haar ook nog kon meedelen dat ik haar verre familielid in Indonesië had weten op te sporen, was ze zichtbaar ontroerd. Prachtig werk, toch? Ik zou er wel mijn beroep van willen maken.”

Het onderzoek van Van de Velde en de daarbij behorende indrukwekkende verhalen, foto's en documenten zijn te raadplegen op zijn website www.oorlogsslachtoffersgemeenteburen.nl. „Er zijn in Nederland slechts vijf gemeentes die over een digitaal oorlogsmonument beschikken, geen van deze is echter zo gedetailleerd als die ik van Culemborg en de gemeente Buren heb gemaakt.”

Ook scholen in de Neder-Betuwe kunnen voor hun lessen/projecten van deze website gebruik maken, daar hij ook bestaande documentaires over deze periode aan zijn onderzoeken heeft gekoppeld. „Als docent op Lek en Linge in Culemborg, weet ik als geen ander hoe leerlingen op deze wijze nog meer en beter betrokken kunnen raken bij deze materie.”

Van de Velde was erg verheugd dat de gemeente Buren, in de persoon van Burgemeester Tammes, persoonlijk kennis heeft genomen van zijn onderzoek en hem namens de gemeenteraad steun heeft toegezegd. „Al bijna 65 jaar mogen wij ons in Nederland verheugen over het feit in een vrij land te leven. Zij die de Tweede Wereldoorlog meegemaakt hebben, zullen het meest beseffen wat dat betekent. Ook de samenleving van de Burense woonkernen hebben daarvoor in de jaren 1940-1945 een hoge tol betaald. Ik ben blij dat deze burgemeester en de gemeenteraad mijn initiatief voor dit digitale oorlogsmonument wel kunnen waarderen. In Culemborg kreeg ik geen medewerking, noch erkenning. Een belang blijft echter voorop staan: 'Wij mogen deze slachtoffers niet (weer) vergeten!'”

Wie nog meer informatie heeft over oorlogsslachtoffers uit de gemeente Buren kan contact opnemen met: Richard van de Velde, Bernhardslaan 7, 4112 KH Beusichem. Tel. 0345-502583, rvelde@hetnet.nl

De trouwfoto van Gerrit en Wilhelmina Silanno.